

Mircea GHIȚULESCU

Alba Iulia

Povești pentru copii și oameni mari

Teatrul Prichindel din Alba Iulia „ne-a relatat“, între 4 și 8 octombrie 2006, zeci de **Povești pentru copii și oameni mari**. Noul festival cu acest nume ne dă impresia că Ioana Vieru și Alina Moldovan au aprins un bec pe harta teatrală a României. O „lumânare“ pâlpâia, oricum, la Alba, și înainte de 1990, pentru că Teatrul de păpuși, centrul de iradiere al festivalului conceput de actrița Ioana Vieru, directoarea teatrului, s-a înființat în anii '50 ai secolului trecut. Un Festival, ca și în alte părți ale lumii, răscolește și pune în mișcare interesul latent al comunității. Experiența mondială a dovedit că se vor găsi totdeauna mii de „gură-cască“ dispuși să râdă, să plângă, dar mai ales să aplaude în picioare ideile celorlalți. Oricum, între 4 și 8 octombrie puțini albeni (oare așa se spune pentru albaiulieni?) au dormit liniștiți dacă nu au obținut un bilet la unul dintre spectacolele programate. Pentru că organizatorii au avut, din pornire, ideea inspirată de a crea un *festival pentru toți*. Capcana a fost că, alături de poveștile pentru copii de dimineață au fost programate (mai spre seară sau mai spre dimineață la „Pub 13“) multe și de neimaginat *povești adulte* la care copiii nici nu visau.

1. **Poveștile pentru copii** vor fi judecate până la sfârșitul lumii cu *nerăbdare*, criteriul critic cel mai selectiv. Și-l asumă, analfabeții, copiii și cunoscătorii (eventual critici de teatru). Așa s-a întâmplat la Alba Iulia și nimeni nu a greșit. La *Cenușăreasa*, vechiul și mereu admirabilul spectacol al lui Silviu Purcărete de la Teatrul Țândărică era în sala de spectacole de la Casa de Cultură a Studenților o liniște desăvârșită. Măinile uriașe dar primitoare ale Zânei Bune adăposteau oropsita Cenușăreasă ca în cupa unui crin, O scenă ce nu se uită ușor, pe care doar teatrul de marionete o poate face. Zâna lipsea, erau prezente doar mâinile ce aduceau fericirea viitoarei prințese. Copiii urmăreau cu respirația tăiată adulta metonimie. Pe cât de limpede povestea Silviu Purcărete *Cenușăreasa*, cu actorii de la „Țândărică“ (Liliana Gavrilă, Eugenia Barbu, Grațiana Ștefan Ene, Cristina Roșianu), pe atât de încălțată era povestea Monei Chirilă de la Cluj-Napoca, cu o adaptare pentru *commedia dell'arte* după *Corbul* de Carlo Gozzi. Aceeași sală (adevărat, mult prea mare pentru aceste spectacole mici ce presupun o intimitate, o trăire împreună a poveștii) devenise asurzitoare. Nerăbdarea intra în acțiune: copiii sancționau calitatea spectacolului prin neatentie. Il ignorau și abia așteptau să iasă afară, bucuroși că s-au ales cu un balonaș și un steguleț, cu sigla „Povești pentru copii și oameni mari“. Revenind la *Vrăjitorul corb* de la Cluj-Napoca, căci spectacolul expune în toată splendoarea cea eroare majoră de a considera că totul este ușor de înțeles. Adevărații artiști consideră, dimpotrivă, că nimic nu este ușor de înțeles. Personajele unei povestiri fantastice sunt înlocuite cu caracterele *commediei dell'arte* gen, de teatru italian perfect realist și cotidian. Această hibridare „miciurinistă“ pe care practică o Mona Chirilă sub pretextul comparatismului și analogiilor savante – vezi și *Ubucurești* (cu scene din *Conul Leonida* și *Ubu Roi*) de la Teatrul Național din Cluj-Napoca – este întrutotul admisibilă dacă obține aprobarea copiilor. Dar la Alba Iulia copiii nu au aprobat spectacolul. Poate că la Cluj-Napoca sunt copii mai îngăduitori. Ne-am deplasat la *Vrăjitorul corb* să admirăm un excelent actor de comedie, pe Ovidiu Crișan, care a jucat „la disperare“ rolul Vrăjitorului în fața câtorva sute de copii ce refuzau să se

concentreze. Cristian Pepino, unul dintre acei puțini maeștri ai genului care nu mai pot să greșească“, ne-a povestit“ cu mult umor într-o succesiune de imagini create de scenografa Cristina Pepino *Pecetea fermecată* de Clemens Brentano (Teatrul de copii și tineret, Constanța). Marionetele joacă aici la concurență cu actorii și se pun în valoare reciproc, iar Cocoșul care a înghițit pecetea fermecată a înțeleptului Solomon (tot timpul te ducea cu gândul la *Punguța cu doi bani*) are un umor nebun. Povestea nu este moralizatoare ca *Cenușăreasa* (unde este înfățișată virtutea răsplătită), ci rămâne un „*conte drolatique*“ merită doar să amuze asemenea absurdităților din poveștile românești cu Păcală. Noutățile, câte au fost, sunt Oana Leahu și Bogdan Drăgulescu, două nume ce vor avea ceva de spus în teatrul de animație. Oana Leahu ne-a spus povestea *Vrăjitorul din Oz* cu actorii de la Teatrul Prichindel din Alba Iulia (Ioana Vieru, Teodora Popa, Amalia Pop, Felicia Dicu, Anca Hăprian Dan, Ramona Benchea, Dorin Bordeu, Radu Hăprian Dan, Dan Felix Purceleanu, Ioan Pompiliu Cristea) și *Califul Barză* de Wilhelm Hauff cu marionetiștii de la Târgu Mureș. Deși „necopt“, abia ieșit din repetiții, *Vrăjitorul din Oz*, este, în schimb, un spectacol orientat foarte clar în direcția pedagogică exaltând prietenia ca valoare morală ce ne ajută să depășim orice obstacole Micuța Dorothy (șarmantă în interpretarea Ioanei Vieru) și prietenii ei Cățelușul Toto (mic și nostim, mânuit de Teodora Popa), Leul cel laș (un expresiv personaj creat de Dan Felix Purceleanu), Omul de paie (Radu Hăprian Dan) – un interesant personaj combinat (actor transformat în marionetă) stărnesc mereu interesul. Mai „așezat“ este, însă, *Califul Barză* de Wilhelm Hauff creat de Oana Leahu la Teatrul Ariel din Târgu Mureș, limpede, fluent, atrăgător. Bogdan Drăgulescu nu este nici el (cum nu este nici Oana Leahu) un nume cu totul nou în teatrul de marionete dar frecvența sa „pe piață“ este mai mică. Spectacolul de la Teatrul Gong din Sibiu cu *Regele cocoșat* a scăzut la nivelul interpretării dar *Castelul din Carpați* de Jules Verne de la Teatrul Gulliver din Galați a fost un triumf al efectelor exterioare, tehnice și scenografice, unele din ele (culoare de lumină și bolte realizate prin laser) fiind pentru noi premiere absolute. Spectacolul, copleșitor, spre final, prin forța imaginilor, reușește să „povestească“ o dramă, lucru mai puțin obișnuit în teatrul de marionete.

2. Poveștile pentru oameni mari au venit, cele mai multe, de la Teatrul Odeon. Spectacole vechi și bune, emoționante, adevărate, cum este *Gaițele* de Al. Kirîțescu în regia lui Alexandru Dabija, jucată cu voluptate de actori, ovaționate minute în șir de publicul din Alba Iulia care *cere teatru*. Destul de aproape de *Gaițele* prin investigația în lumea maniacală a bătrâneții este și *Joi.mega.Joy* de Katalin Thuroczy, piesă pusă în scenă cursiv de Radu Afrim și jucată excepțional de actorii de la Odeon. Este *masa comună de joi* într-o familie maghiară mic-burgeză cu vagi fumuri de noblețe indispensabile maghiarismului, îmbătrânită între coșmarul Trianon și ocupația sovietică. Coca Bloos a impresionat asistența de la „Pub 13,“ din Cetate cu parodia Ofeliei (*Ich bin Ofelia*) scrisă de Gertrud Fussenegger. Nemții, începând cu însuși Heiner Müller, sunt morți după Shakespeare pe care îl întorc pe toate părțile. Aici, Ofelia îl acuză pe „William“ că i-a mistificat destinul. Coca Bloos așază temeinic personajul la limita dintre adevăr și ficțiune, dintre răs și plâns. *Creatorul de teatru* cu Marcel Iureș în recital *Îmbălzirea scorpiei* de Shakespeare și *Șatra* al Teatrului Național din Constanța, spectacole de asemenea cunoscute și aplaudate sunt poveștile pentru oameni mari din Alba Iulia, care au umplut sălile cu spectatori entuziasmați. Lecturile de piese pentru copii, atelierelor de dramaturgie, spectacole pentru copiii imobilizați în spitale au îmbogățit programul Festivalului de la Alba Iulia, de un gust ireproșabil, nici o clipă provincial.